

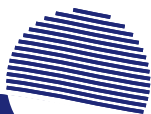
novičke

januar 2007

Uvodnik * O prispevku Andragoškega centra Slovenije k razvoju področja izobraževanja odraslih in umeščenosti zavoda v celotni sistem vseživljenjskega učenja v Sloveniji * Premislek o doseženem kot spodbuda za naprej * O rojstvu Andragoškega centra Slovenije * O nalogah Andragoškega centra Slovenije ob ustanovitvi, dandanes in v prihodnje * Petnajst plodnih let * Nekaj misli o kakovosti v izobraževanju odraslih * Naš prispevek k razvoju informiranja in svetovanja v izobraževanju odraslih * Vidnejši dosežki na področju pismenosti * Zakaj se na Andragoškem centru Slovenije posvečamo razvoju neformalnih oblik učenja? * Vlaganje v izobraževanje je velika investicija, ki se bogato obrestuje * Razvoj vrednotenja in potrjevanja znanja, pridobljenega po različnih, tudi neformalnih poteh * Izzivi Andragoškega centra Slovenije na področju informacijske podpore izobraževanju odraslih v Sloveniji * Prispevek Andragoškega centra Slovenije k uveljavljanju kulture vseživljenjskega učenja v Sloveniji in zunaj naših meja * Kaj lahko Andragoški center ponudi prebivalcem Slovenije?

15 LET ACS

PROGRAMSKA ZASNOVA NOVIČK

Novičke so strokovno glasilo za izobraževanje odraslih v Sloveniji. Z Novičkami želimo izboljšati obveščenost vseh, ki delamo na tem področju, ali pa smo kakor koli povezani z izobraževanjem in učenjem odraslih v Sloveniji.

V Novičkah objavljamo tele vrste informacij o izobraževanju in učenju odraslih doma in v svetu:

- opis in prikaz dogodkov in dejavnosti v izobraževanju odraslih;
- opis razvojnih, raziskovalnih in drugih programov in projektov;
- sporočila o organizacijah, njihovih potrebah, načrtih in dejavnostih;
- podatke o izobraževalnih programih in razvoju programov;
- sporočila o politiki in strategiji izobraževanja odraslih;
- novice v upravljanju in zakonodaji;
- statistične podatke;
- mnenja, stališča in predloge;
- podatke in informacije o možnostih in virih za učenje;
- podatke o napovedanih prireditvah, posvetih, publikacijah in drugih strokovnih dogodkih;
- prikaze novih knjig, člankov, didaktičnega in drugega gradiva ter novice s knjižnega trga;
- novice iz naših knjižnic, predvsem iz knjižnice ACS.

V Novičkah objavljamo kratke, jedrnate, objektivne in nepristranske prispevke.

Novičke izhajajo praviloma vsak mesec, gradivo za posamezno številko zbiramo do 10. v mesecu. Za poglobitev stikov z našimi partnerji v tujini izdajamo Novičke trikrat na leto v angleškem jeziku. Prejemniki Novičk so posamezniki in organizacije; tisti, ki se ukvarjajo z izobraževanjem in učenjem odraslih poklicno, in tudi tisti, ki delajo to prostovoljno (v društvih, strokovnih, verskih, političnih in drugih prostovoljnih organizacijah). Novičke pošiljamo brezplačno. Tako bo tudi v prihodnje, če bomo lahko stroške izdajanja poravnali iz javnih sredstev, namenjenih izobraževanju odraslih.

Novičke ureja in izdaja ACS.

Odgovorni osebi sta mag. Zvonka Pangerc Pahernik, vodja tematskega področja, in Nevenka Kocijancič, urednica.

Oblikovanje: Lina design

Prelom in tisk: Tiskarna Pleško

Naslov uredništva: Andragoški center Slovenije, Šmartinska 134a, 1000 Ljubljana,

telefon: 01 5842 560, faks: 01 5842 550, internet: <http://www.acs.si>, el. naslov: nevenka.kocijancic@acs.si

Novičke lahko preberete tudi na internetu: <http://www.acs.si/novice/>

ISSN 1408-6484 (slovenska izdaja - tiskane)

ISSN 1581-3770 (slovenska izdaja - online)

Naklada 2.200 izvodov

Izdajo glasila Novičke denarno omogoča Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve.

15 LET ACS

Uvodnik

V življenju otroka je petnajst let dolga doba, saj od rojstva do najstniških let preživi zelo vznemirljivo in tudi burno obdobje, ko dozoreva in se dejavno začinja vključevati v svet odraslih in ko se začinja izoblikovati na področjih, ki so za njegovo nadaljnje življenje temeljnega pomena. V življenju posamezne države pa to ni dolgo obdobje - nasprotno, možna je trditev, da je to izjemno kratko obdobje, v katerem ni mogoče oblikovati vseh prvin demokracije in temeljev državnosti. V obeh primerih pa je v tem času mogoče postoriti zelo veliko, odstraniti marsikatero oviro in včasih tudi kakšno postaviti, čeprav nenamerno ali pa celo z dobrimi nameni. V življenju ustanove pa je to obdobje, ko se izoblikuje filozofija, podoba in vloga te ustanove, postavijo se temeljne smernice delovanja in ustvarijo odnosi z vsemi zainteresiranimi partnerji; izoblikujejo se vsebine in področja delovanja, s katerimi ustanova bogati družbeni prostor in prispeva svoj delček v mozaiku družbene in gospodarske resničnosti.

Tudi z Andragoškim centrom Slovenije (ACS) je bilo tako. Ustanovljen je bil leta 1991, delovati je začel januarja 1992 in letos praznuje svojo 15-letnico obstoja.

V Odloku o ustanovitvi Andragoškega centra Slovenije (Ur.l. RS, št. 18/1991) je zapisano, da je to javni zavod za opravljanje strokovnih nalog za potrebe izobraževanja odraslih v Republiki Sloveniji. Zelo dobro je bil sprejet v strokovni javnosti, zlasti izobraževalci odraslih smo ga z nestrpnostjo pričakovali, saj smo bili skoraj brez strokovne podpore, zlasti pri organizacijskih in nekaterih vsebinskih rešitvah izobraževanja odraslih. V tem začetnem obdobju so bila velika pričakovanja strokovne javnosti in tudi vseh tistih, ki so od izobraževanja pričakovali več, zato so bile tudi naloge za Andragoški center Slovenije temu primerno velike. Potrebno je bilo uskladiti terminologijo, pripraviti strokovne podlage za zakonsko ureditev tega področja ter njegovo umestitev v sistem, hkrati pa slediti sodobnim strokovnim tokovom ter jih ustrezno opredeliti v slovenskem prostoru. Začetna skupinica zanesenjakov, ki jo je vodil direktor *dr. Zoran Jelenc* in v kateri je bila tudi *dr. Vida A. Mohorčič Špolar*, kasnejša direktorica, je opravila res veliko, pionirsko in v posameznih segmentih tudi vizionarsko delo. Postavila je temelje sodobnemu pojmovanju izobraževanja odraslih kot segmenta širšega in vseobsežnega področja vseživljenjskega učenja. Svoje poslanstvo je videl v sinergičnem razvoju raziskovalnega, razvojnega, izobraževalnega, svetovalnega, informacijskega in promocijskega

dela ter v kritičnem spremljanju dogajanj, spodbujanju inovacij in odpiranju v mednarodni prostor.

V svoje raziskovalne in razvojne delovne skupine je vključeval strokovnjake iz univerz, prakse in druge partnerje ter oblikoval dobro bazo strokovne literature, usposobil številne strokovne delavce na področju izobraževanja odraslih, uvedel nove modele učenja in izobraževanja odraslih ter še posebej zavzeto skrbel za neformalne oblike izobraževanja in učenja, ki tržno niso zanimivi, so pa nujni spodbujevalci učenja in osebne rasti.

Andragoški center Slovenije se je uveljavil in postal prepoznaven tudi v mednarodnem prostoru, v določenih krogih je tudi vodil oblikovalec politike izobraževanja in učenja odraslih ter iskan partner v mednarodnih projektih.

Primerjalne in nedvoumne prednosti Andragoškega centra Slovenije je mogoče zapisati takole:

- Je prvi javni zavod, ki je uspešno povezoval zasebni in javni sektor v skupno mrežo izvajalcev izobraževanja odraslih;
- je prvi javni zavod za raziskovalno in razvojno dejavnost na področju izobraževanja odraslih, ki je uspešno združeval več interesov v skupni interes v smislu vseživljenjskosti učenja že od leta 1995;
- je prvi javni zavod, ki načrtno in sistematično promovira učenje in izobraževanje ter povezuje izvajalce in uporabnike v smislu ugotavljanja potreb;
- ima zelo dobro izobrazbeno strukturo zaposlenih s široko splošno družboslovno izobrazbo in z razvojno-raziskovalnimi izkušnjami;
- ima izjemno prednost, saj lahko sam raziskuje, razvija in implementira ter spremlja in spreminja nanovo oblikovane modele;
- ima zelo dobre modele evalvacije programov in projektov, saj ima izdelane evalvacijske inštrumentarije za spremljanje implementacije le-teh.

Svoje primerjalne prednosti je Center znal dobro uveljaviti, vendar ob tem nekoliko zanemaril lastno promocijo v širši javnosti.

Po petnajstih letih se je na mednarodni in tudi nacionalni ravni veliko spremenilo. Slovenija je postala članica Evropske unije in Nata, dejavna je v drugih mednarodnih povezavah in združenjih. Za njo so značilne podobne razvojne spremembe in izzivi kot za večino drugih držav članic, kar pomeni, da se prebivalstvo stara, narava trga se zelo hitro spreminja, prav tako se hitro spreminja in razvija informacijska in druga tehnologija, proces globalizacije pa povzroča nenehno spreminjanje pogojev dela in življenja. Zaznavna je tudi večja socialna razslojenost, vendar je te razlike mogoče zmanjšati prav z izobraževanjem in usposabljanjem, kajti prav s tem omogočamo posameznikom osebno rast, zaposlitev, blaginjo in večjo socialno varnost, družbi pa razvoj, napredek in socialno kohezijo.

Dan odprtih vrat Andragoškega centra Slovenije, 13. oktober 2005

Učenje se ne more in ne sme končati ob izstopu iz rednega začetnega izobraževanja, kar pomeni, da naj učenje spremlja vsakega posameznika skozi vse njegovo življenje in delo ter mu tako zagotavlja ohranitev konkurenčnosti na trgu delovne sile in tudi v socialni sferi. Zato mora biti zagotovljena dostopnost do učenja ter kakovostnih in ustrezno oblikovanih programov ter ustrezno usposobljenih izvajalcev tudi v kasnejšem življenjskem obdobju.

Prav vsa ta nova dejstva in navedeni izzivi postavljajo Andragoški center Slovenije v novo vlogo, saj mora pripraviti strokovne podlage za izboljšanje možnosti za učenje zlasti odrasli populaciji, predvsem pa tistim, ki so prikrajšani in imajo težji dostop do znanja. Pomembno je, da se jim ga približa z novimi pristopi in metodami dela, vrednotenjem že usvojenega znanja, predvsem pa, da se jih seznanijo z možnostmi, ki so jim na voljo. Ob tem pa je potrebno sodelovati z vsemi partnerji doma in širše ter uporabiti že dosežene razvojne potencialne, jih primerno prilagoditi in uporabiti, kajti dostopnost do informacij ni bila nikoli tako neomejena kot je sedaj, vendar to pomeni tudi večjo odgovornost do uporabe teh informacij in njihovega vključevanja v življenje in delo.

Prav zaradi tega vidim Andragoški center Slovenije kot vodilno nacionalno ustanovo na področju razvoja in raziskovanja izobraževanja odraslih ter kot partnerja pri udeležanju strategije vseživljenjskega učenja, ki se bo znal hitro, prožno in učinkovito odzvati na izzive družbene resničnosti.

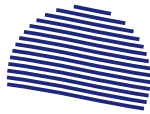
Njegovo temeljno poslanstvo je zagotavljanje dostopnosti in kakovosti izobraževanja in učenja za vse prebivalce in prebivalke Slovenije po načelih svobodne izbire in enakih možnosti. S tem prispevamo k razvoju človeškega, kulturnega in socialnega kapitala, saj so največja primerjalna prednost Slovenije samozavestni, izobraženi, učeči se državljani, sposobni za soočanje s spremembami in odločeni spreminjati življenjsko in delovno okolje - lokalno in globalno.

In za vse to se je potrebno, predvsem pa vredno truditi. Vsekakor pa tega dela ne moremo opraviti sami in brez sodelovanja in podpore vseh tistih, ki so z nami delili dosedanje resničnost in ustvarjali skupno prihodnost. Vsem se iskreno zahvaljujemo in priporočamo tudi v prihodnje, kajti le tako bomo lahko uresničili svojo vizijo in udeležili svoje poslanstvo. Med nepogrešljivimi strateškimi partnerji, ki naše delo vse od ustanovitve podpirajo in omogočajo, bi se radi še posebej zahvalili Ministrstvu za šolstvo in šport ter Ministrstvu za delo, družino in socialne zadeve. Dolgoročnega sodelovanja z njima smo resnično veseli, seveda pa upamo, da bodo - v duhu strategije vseživljenjskega učenja - vzpostavljena uspešna partnerstva tudi z drugimi področji.

dr. Slavica Černoša, v. d. direktorice ACS

Če je stopnja sprememb zunaj vaše organizacije večja od stopnje sprememb znotraj nje, prihodnost ni rožnata.

(Jack Welch)

O prispevku Andragoškega centra Slovenije k razvoju področja izobraževanja odraslih in umeščenosti zavoda v celotni sistem vseživljenjskega učenja v Sloveniji

Pogovor z *dr. Milanom Zverom*, ki ga objavljamo, je avtorizirani povzetek izmenjave pogledov in stališč, izraženih na srečanju z zaposlenimi ob ministrovem obisku Andragoškega centra Slovenije, 20. decembra 2006.

ACS: Ob koncu minulega leta, prav v času, ko je preteklo petnajst let od podpisa listine o ustanovitvi Andragoškega centra Slovenije, so se pojavile dileme in se začela kresati mnenja o potrebnosti (ustreznosti) delovanja naše ustanove. Nam lahko predstavite svoj pogled oziroma pogled vašega ministrstva na prihodnost ACS?

Dr. Milan Zver: *»Najprej želim pomiriti strasti z zagotovitvijo, da Vlada v prihodnjih dveh letih ne namerava posegati v strukturo javnih zavodov. Tudi v vašega ne! Seveda pa bomo morali najti rešitev za finančno plat vaših težav, ki so se pod novim vodstvom sicer že pomembno zmanjšale. Reševanje se vedno začne pri poslovanju in financah. V tem pogledu sem o Andragoškem centru doslej poslušal le slabe vesti, le tu in tam kakšno dobro. V prihodnje naj se to razmerje obrne!«*

ACS: Na ministrstvu imate prav gotovo izoblikovano stališče tudi o naših razvojno-raziskovalnih, izobraževalnih, informacijskih ter promocijskih zmožnostih. Kam nas umeščate v mozaiku dejavnikov vseživljenjskega učenja in še posebej ožjega strokovnega področja – izobraževanja odraslih?

Dr. Milan Zver: *»Zavedam se, da je izobraževanje odraslih čedalje pomembnejše, zato si v prihodnje želim boljše spoznati vaše delo. Ko gre za šolstvo, smo v koraku s časom, na področju izobraževanja odraslih pa je še veliko sivih lis, torej nas/vas čaka še veliko dela. Poskrbeti bomo morali za baze podatkov, ki so osnova za raziskovalno dejavnost in primerjalne analize; le rezultati primerjalnih študij in kakovostnih raziskav so namreč lahko ogledalo naše uspešnosti.*

Vesel sem tudi modelov kakovosti, ki jih razvijate. Samoevalvacijske modele imamo, nimamo pa še ustreznih izkušenj, primerov dobre prakse, kazalnikov kakovosti ... za različna področja in ravni izobraževanja. Ne more biti najpomembnejši indikator kakovosti npr. uspešnost na maturi ali preprosto nek statistični podatek.

Nova niša za delo Andragoškega centra se odpira tudi z novim okvirnim programom Evropske unije, Vseživljenjsko učenje, ki se v enem izmed štirih vzporednih programov – Grundtvig - še posebej posveča izobraževanju odraslih.«

ACS: Ko nas je dosegel glas o razpustitvi ACS in o novih povezavah, je informacija vsebovala tudi namige na združevanje s Centrom za poklicno izobraževanje. Je bila to dejansko vaša namera? Kako naj se ustanove povezujejo?

Dr. Milan Zver: *»O tem so se le utrinjala mnenja, ki smo jih preverili in ugotovili, da preprosto združevanje ni mogoče, vendar pa povezovanje ne škodi. Celo mora biti, medtem ko je fevdalizacija področja škodljiva in nesprejemljiva. Potrebne bo veliko več sinergije tako med ministrstvom in zavodi kot tudi med zavodi samimi. Povezovanje je potrebno tudi zaradi zmanjševanja stroškov. Nove poti namreč lahko iščemo le z notranjimi rezervami in optimizacijo dela. Dogovoriti se bo torej treba za prioritete in za delegiranje nalog med zaposlenimi. V pogovoru, ki sem ga imel s članicami kolegija ACS, so vse vodje postavile zahtevo po dodatnem denarju in po novih kadrih, a tako žal ne bo šlo, saj smo si na ministrstvu zastavili nalogo, da število zaposlenih na področju izobraževanja zmanjšamo za najmanj 1 %, financiranje pa uravnavamo povsem skladno s sprejetimi prioritetami. Ostati mora namreč denar za razvoj, za kakovost ... Novih zaposlovanj torej ne bo.«*

ACS: In vendar nekateri podatki kažejo, da bomo morali področje izobraževanja odraslih okrepiti, razširiti, razviti ... Prebivalstvo je čedalje starejše, v mladosti pridobljena znanja so hitro zastarela, kar pomeni, da bo šla vsaka generacija večkrat skozi izobraževalni proces (dvig izobrazbene ravni, dokvalifikacije, prekvalifikacije, uporabna znanja za višjo kakovost življenja v starosti ...)!

Dr. Milan Zver: *»Tu se za vas in izobraževalce na področju odraslih dejansko odpira čedalje širši prostor delovanja. Sektor izobraževanja odraslih brez Andragoškega centra ne bi dosegel tega, kar doseže, saj je vir strokovnih rešitev kadrovske prav tu! Področje izobraževanja odraslih se resnično veča, tudi čedalje več evropskega denarja se mu namenja. Temu se bodo morale prilagoditi tudi šole in ostali izvajalci izobraževanja.«*

ACS: Omenili ste prioritete, ki da odločajo o potrebnosti naše ustanove. Katere so torej prioritete v izobraževanju odraslih?

Dr. Milan Zver: *»To bi moral pravzaprav jaz vas vprašati! Gotovo pa je pomembno pridobivanje znanj in kvalifikacij za lažje prilagajanje spremembam na trgu dela, pomemben je razvoj čim širših možnosti za neformalno učenje, pomembno je raziskovanje, še posebej vaše – tu vas resnično potrebujemo. Tu so vaše prave naloge.«*

Za nas je zelo pomembno, da nekdo evalvira, evidentira, meri učinke ... Brez evidenc in baz podatkov ni mogoče nobeno pravo načrtovanje izobraževalne politike.«

ACS: Da bi bili v korak s časom, bi morali razširiti tudi perspektivo znotraj vladnih področij in namesto ministrstva za šolstvo in šport ustanoviti ministrstvo za področje izobraževanja ali vseživljenjskega učenja. Ste morda razmišljali tudi o tem?

Dr. Milan Zver: *»Ko smo soočeni z novimi evropskimi perspektivami, seveda razmišljamo tudi v to smer, vendar je vsako preimenovanje oziroma spreminjanje vladnih služb povezano tudi z velikimi stroški. Tako bodo ti premisleki aktualni ob novem oblikovanju vlade, ko bo treba na novo preudariti umestitve vsebin v razrez ministrskih področij.«*

Obisk ministra za šolstvo in šport, dr. Milana Zvera,
na Andragoškem centru Slovenije, 20. december 2006

ACS: Pa se vendarle še enkrat pomudimo ob vprašanju naše prihodnosti! Negotovost ni rodovitna, zato bi želeli vedeti – ne le, kje nas vidite v prihodnjih dveh, temveč v prihodnjih petih, desetih letih?

Dr. Milan Zver: *»Lahko vam zagotovim le to, da na Ministrstvu za šolstvo in šport dnevno potrebujemo vaše znanje. Vaša zgodba se uspešno rešuje. Sicer pa s svojimi potenciali presegate okvir našega ministrstva, zato si dobro oglejte, kakšne možnos-*

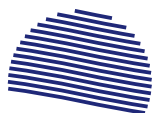
ti odpira pred vami nova evropska finančna perspektiva in skušajte ustvarjalno odgovoriti tudi na potrebe drugih ministrstev.

Če smo na MŠŠ razmišljali o spremembah, smo imeli v mislih predvsem prestrukturiranje, ne ukinitve. Menimo namreč, da so nekatere dejavnosti, ki jih razvijate pri vas, na Centru za poklicno izobraževanje ali na Zavodu za šolstvo, vsem skupne, in da bi se hitreje in bolj celostno razvijale, če bi te moči združili. Vse to združiti pod isto streho in nadgraditi s skupno, krovno agencijo bi seveda zahtevalo velik denarni vložek, ki pa si ga v tem obdobju ne moremo privoščiti. A tudi v prihodnje ste lahko mirni, saj v primeru prestrukturiranja ne bi šlo za osiromašenje ali za razvrednotenje vašega dela, temveč za kakovostno nadgradnjo, za prispevek k razvoju področja, na katerem delujete.«

Pripravila Slavica Borka Kucler, ACS

Četudi ste na pravi poti, vas bodo povozili, če boste le sedeli na njej.

(Will Rogers)

Premislek o doseženem kot spodbuda za naprej

Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve deluje na področjih, ki so v času rojstva Andragoškega centra Slovenije doživljala tolikšne spremembe, da so povsem spremenila socialni in ekonomski položaj posameznika in podjetij v slovenski družbi. Najbolj to spremembo ilustrira skokovit porast brezposelnih, katerih število se je povečalo za osem krat! Ustanovitev ACS je bil dolgoročni vložek našega ministrstva v ustvarjanje strokovnega, delovnega in življenjskega okolja, ki naj omogoča posameznikom in podjetjem, da na spremembe ustrezno odgovarjajo. In nedvoumno je eden ključnih odgovorov v vseh okoljih - več znanja in vseživljenjsko učenje za vse.

Prispevek ACS k oblikovanju modelov in strategije vseživljenjskega učenja je vsebovan v predlogih in ukrepih Ministrstva za delo, družino in socialne zadeve za urejanje razvoja trga dela in zaposlovanja ter v vlogi ministrstva pri uresničevanju Resolucije o nacionalnem programu izobraževanja odraslih. Med prispevki Andragoškega centra Slovenije k oblikovanju strokovnega okolja so za ministrstvo ključni predvsem tile:

- pionirsko delo ACS pri razvoju konceptualnih rešitev za razvoj certifikatnega sistema v Sloveniji - te so bile podlaga za sistemsko urejanje NPK (nacionalnih poklicnih kvalifikacij),
- strokovni predlogi za ugotavljanje in potrjevanje neformalno pridobljenega znanja - ti so bili uporabljeni kot izhodišča za razvijanje postopkov preverjanja in potrjevanja predhodno, neformalno pridobljenega znanja tudi na področju dela,
- prvi poskus modularno oblikovanega izobraževalnega programa za odrasle.

K razvijanju učečega se delovnega in življenjskega okolja je ACS prispeval z inovativnimi pristopi, katerih rezultat je povečanje dostopnosti učenja za vse, zlasti pa za ranljive skupine odraslih: za osipnike (*Projektno učenje za mlajše odrasle - PUM*), za odrasle z neustreznimi pisnimi spretnostmi oziroma ključnimi kompetencami na področju sporazumevanja, računanja in socialnih spretnosti (*Programi Usposabljanje za življenjsko uspešnost - UŽU* za različne ciljne skupine: mlade brezposelne, osebe s posebnimi potrebami, zaposlene v panogah v prestrukturiranju). Razvoj študijskih krožkov je omogočil tudi nove možnosti za učenje slepih in slabovidnih, ostarelih, bolnikov, invalidov, mladih prestopnikov in zapornikov!

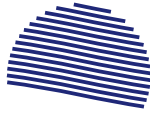
K povečanju in bolj pravični porazdelitvi dostopa do vseživljenjskega učenja pomembno prispevajo tudi novosti ACS v izobraževalni infrastrukturi: regionalna svetovalna središča (koncept, postavljen v prvem *Nacionalnem akcijskem programu zaposlovanja 2002-2006*, po katerem danes deluje že 14 središč), omrežje 34 središč za samostojno učenje, omrežje svetovalcev za kakovost, omrežje 13 centrov vseživljenjskega učenja, omrežje 28 območnih in tematskih koordinatorjev Tedna vseživljenjskega učenja in še bi lahko naštevala.

Rdečo nit, ki povezuje vse dejavnosti ACS, najbolje ponazarja projekt *Teden vseživljenjskega učenja - TVU* s svojim geslom Slovenija, učeča se dežela in poudarjanjem uravnoveženosti štirih stebrov učenja: učenjem kot pridobivanjem znanja, kot usposabljanjem za delo, učenjem za kakovostno sobivanje v skupnosti in učenjem za osebno rast. In prav pri uveljavljanju uravnoveženosti vidim eno od temeljnih usmeritev ACS v bodoče, kar pomeni uveljavljanje izobraževanja za trajnostni razvoj.

Elizabeta Skuber, sekretarka,
vodja sektorja za vseživljenjsko učenje in štipendiranje
pri Ministrstvu za delo, družino in socialne zadeve

Ne preživijo najmočnejši ali najpametnejši, ampak tisti, ki se najbolje prilagajajo spremembam.

(Charles Darwin)

O rojstvu Andrigoškega centra Slovenije

Andrigoški center Slovenije je bil ustanovljen v času, ko je nastajala slovenska država, ki pa takrat še ni bila mednarodno priznana. Odlok o ustanovitvi ima datum 27. septembra 1991. Pravna osnova za ustanovitev javnega zavoda ACS je bil *Zakon o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja v RS*, ki ga je mesec dni prej sprejela Skupščina RS. Isti zakon je bil tudi osnova za preoblikovanje nekdanjih delavskih univerz po občinah v javne zavode, ljudske univerze, ki so jih ustanovljale občine ob republiškem soglasju. Temeljna cilja ustanovitve ACS sta bila med drugim ustvariti strokovne podlage in sistemsko ureditev za celovito izobraževanje odraslih v Republiki Sloveniji.

Prizadevanja za ustanovitev andrigoškega centra segajo že v čase pred demokratičnimi spremembami v Sloveniji, vendar v preteklosti ni bilo zadostnega soglasja in podpore tej zamisli. Mnenja so se križala tako na strokovnih osnovah kakor tudi v političnih in idejnih izhodiščih. S tem vprašanjem smo se soočili takoj po demokratičnih volitvah tudi v tedanjem Komiteju za vzgojo, izobraževanje ter telesno kulturo, ki sem ga vodil. Prevladalo je stališče, ki sem ga tudi sam ves čas zagovarjal, da moramo oblikovati sistem vseživljenjskega izobraževanja in da naj to nalogo opravi na področju izobraževanja odraslih andrigoški center. Jasno je bilo, da je bil vsaj del programov delavskih univerz, predvsem dotedanje idejno-politično izobraževanje, neuporaben. Potrebno je bilo postaviti nova, jasna programska izhodišča.

Tako smo se pogovarjali o treh programskih področjih v sistemu izobraževanja odraslih:

- Prvo področje je obsegalo **izobraževanje, povezano predvsem s poklicnim delom**. Tu so bile razmere najbolj pereče in potrebe najbolj jasne, saj smo te vrste izobraževanja poznali in imeli že v preteklosti. To so bili programi za pridobitev osnovnošolske in drugih vrst izobrazbe, programi za poklicno usposabljanje in dopolnilni programi usposabljanja, ki so prinašali nove vsebine in znanja, potrebna pri opravljanju posameznih poklicev.
- Drugo področje smo delovno imenovali **izobraževanje za kvaliteto življenja**. Sem smo šli predvsem izobraževalne programe in druge oblike učnih dejavnosti (delavnice, seminarje, strokovne ekskurzije, krožke ...), ki pritegnejo ljudi kot nekaj, do česar čutijo poseben interes in si tako obogatijo svoje življenje. Paleta teh vsebin je razpeta od družboslovja, naravoslovja in kulture v najširšem pomenu te besede do zdravega življenja in ekologije.
- Tretje področje smo takrat imenovali **izobraževanje za javno delovanje in demokracijo**. Takšna delovna označitev področja je nastala, ker nismo želeli upora-

biti pojma 'politično izobraževanje', ki je imelo takrat še slabšalni pomen. Danes bi morda izbrali *izobraževanje za življenje v skupnosti* ali *izobraževanje za aktivno državljanstvo*. Vsebinsko je bilo to izobraževanje namenjeno javnemu, političnemu udejstvovanju in delovanju v različnih plasteh civilne družbe.

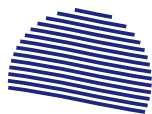
Če za prvi dve področji, izobraževanje za delo in za kvaliteto življenja, lahko rečemo, da sta prisotni v družbenem življenju v Sloveniji, pa bi to težko rekli za tretje področje. Na to nas opozarjajo tudi drugi, ki od zunaj spremljajo razvoj na tem področju.

Naj zaključim z ugotovitvijo, da smo bili - zaradi ustanovitve Andragoškega centra Slovenije in sadov njegovega dela - kot država Slovenija v času po osamosvojitvi deležni številnih priznanj posameznikov in ustanov v Evropi, saj smo s tem pomembno prispevali k razvoju sistema izobraževanja odraslih. Živimo v času hitrih sprememb, zato je stalna naloga Centra, da odgovarja na nove potrebe in izzive. Želim mu dobro in uspešno delo.

Prof. dr. Peter Vencelj, leta 1991 minister za šolstvo in šport,
predlagatelj ustanovitve ACS

Ljudje vedno krivijo okoliščine. Ne verjamem v okoliščine. Ljudje, ki jim uspeva v tem svetu so tisti, ki vstanejo in poiščejo okoliščine, ki jih želijo, in jih, če jih ne morejo najti, ustvarijo.

(George Bernard Shaw)

O nalogah Andragoškega centra Slovenije ob ustanovitvi, danes in v prihodnje

Objavljamo pogovor z *dr. Zoranom Jelencem*, prvim direktorjem ACS (1991-1996).

ACS: Slovenija se je sredi osemdesetih let zavedla potrebe po odpiranju novih poti, oblik, metod, virov in možnosti učenja v vseh starostnih obdobjih, v vseh okoliščinah, ne glede na predznanje. Leta 1991 je bil na novih spoznanjih in usmeritvah ustanovljen Andragoški center RS.

dr. Zoran Jelenc: »Mislim, da se Slovenija tedaj še ni dovolj zavedala tega, kar trdite. Tedaj ali še prej smo na to opozarjali predvsem (ali le) najbolj razgledani in zagnani andragogi, ki smo delovali na Filozofski fakulteti (Ana Krajnc), Zvezi delavskih univerz Slovenije (Tilka Blaha, Jože Valentinčič) in v Andragoškem društvu Slovenije - ADS (poleg že navedenih še Štefan Huzjan), ki jim lahko pripišemo pionirsko vlogo pri razvijanju izobraževanja odraslih v Sloveniji¹. Slovenska izobraževalna politika je bila tedaj v nekakšni slepi ulici, ki jo najbolj označuje neuspešen poskus uveljavljanja tim. 'usmerjenega izobraževanja'.

Otvoritev Andragoškega centra Slovenije, 24. januar 1992

Ker je iztočnica za pogovor obletnica delovanja ACS, lahko povem, da smo potrebo po takšnem centru, ob drugih zahtevah, zapisali v dolgoročnem programu razvoja izobraževanja odraslih v Sloveniji, ki smo ga sprejeli na strokovnem posvetu slovenskih andragogov na Bledu, leta 1984. Bil sem nosilec oblikovanja tega programa, ki je bil objavljen leta 1985 z naslovom Izobraževanje odraslih v dolgoročnem razvoju

¹ Izobraževanje odraslih v dolgoročnem razvoju Slovenije : gradivo s posveta Andragoškega društva Slovenije, ki je bil 19. in 20. oktobra 1984 na Bledu. Ljubljana : Delavska enotnost, 1985

Slovenije, predložil pa sem ga kot kandidat za predsednika Andragoškega društva Slovenije. Kot predsednik ADS sem imel do leta 1988 možnost, da sem poskušal udeležiti sestavine dolgoročnega programa. Z intenzivnim, predvsem prostovoljnim delom nam je uspelo vplivati tudi na slovensko izobraževalno politiko. Za ustanovitev andragoškega centra pa se je bilo treba zelo vztrajno in odločno boriti ne le s politiki, temveč tudi z neozaveščenimi praktiki v izobraževanju odraslih, ki te potrebe niso videli in so se bali morebitne konkurence nove ustanove.»

ACS: Paleta dejavnosti te nove razvojno-raziskovalne ustanove pa je bila pomembna spodbuda mladi slovenski državi na poti k 'učeci se družbi'. Kako torej ocenjujete prehojeno pot Andragoškega centra Slovenije v minulih petnajstih letih in njegov prispevek k razvoju stroke in prakse izobraževanja odraslih ter vseživljenjskega učenja? So sadovi vašega in našega dela na ACS izpolnili vaša pričakovanja ob ustanovitvi zavoda?

dr. Zoran Jelenc: *»Tudi ob tem, ko navajate pot k 'učeci se družbi', imam pomisleke. Nanjo opozarjamo predvsem andragogi, slovenska država se je te potrebe kaj malo zavedala in se je še danes ne. Minister dr. Peter Vencelj, ki je zaslužen za ustanovitev ACS, je od njega pričakoval predvsem to, da bo pomagal odpravljati največje težave, s katerimi se je soočala tedanja izobraževalna politika, to pa sta bili zlasti neugodna izobraževalna sestava prebivalstva in izobraževanje brezposelnih. Takšno pojmovanje delovanja ACS sem odločno zavrnil kot preozko in predložil koncept, ki je v ospredje postavil razvijanje kulture učenja odraslih v Sloveniji ('učeca se družba' je njena logična posledica), reševanje aktualnih vprašanj, na katere je opozarjal minister (označil sem jih kot 'gašenje požarov'), pa naj bi zagotovila široko zastavljena programska usmeritev Centra. Takšno usmeritev smo v naslednjih letih udeleževali z uspešnimi projekti ACS, kot so študijski krožki, borza znanja, središča za samostojno učenje, Ugotavljanje in potrjevanje znanja - UPZ, Usposabljanje za življenjsko uspešnost - UŽU, Teden vseživljenjskega učenja - TVU ter z idejnim načrtom projekta Slovenija - učeca se dežela. Zanimivo je, da je ta projekt več pozornosti zbudil v tujini kot doma, na primer na Drugi svetovni konferenci o vseživljenjskem učenju v Ottawi (Kanada, 1997), z objavo dosežkov v monografiji *The Learning Society*.²«*

ACS: Naloge s področja kulture vseživljenjskega učenja so tudi del strategije prilaganja Slovenije procesom v Evropski uniji, katere integralni del smo med tem postali. Se vam zdijo pobude EU (z njimi naj bi okrepili konkurenčnost evropskega gospodarstva, spodbudili dejavnost državljanov, razvijali mobilnost in kakovostno sobivanje v večkulturnih skupnostih; vsak Evropejec naj bi imel enako odprto pot za razvoj vseh svojih zmožnosti itn.) dovolj trdno izhodišče za nadaljnji razvoj stroke in kulture vseživljenjskega učenja?

² Dunne, E.: *The learning society : international perspectives on core skills in higher education*. London : Kogan Page, 1999

dr. Zoran Jelenc: »Ta izhodišča se mi zdijo za nadaljnje razmišljanje dobra. Pozorni pa moramo biti na to, da ne prevlada vulgarni ekonomistični koncept razvijanja vseživljenjskega učenja (ekonomska uspešnost, tekmovalnost) in da ustvarimo ravnovesje med njim in humanističnimi cilji. Pobude EU in denar, ki ga za to daje iz svojih skladov, so tiste, ki danes odločilno vplivajo na sprejemanje odločitev slovenske Vlade in njene vzgojnoizobraževalne politike. To je zame zanesljiv znak, da je zamisel o vseživljenjskem učenju prešla v zrelo fazo razvoja in postala predmet prizadevanja politikov. Ob tem pa moram s ponosom reči, da smo mi v našem konceptu delovanja ACS pred petnajstimi leti že izhajali iz takšnih postavk. Za večino politikov pa smo bili 'petelin, ki je pre zgodaj zapel'. Prav zdaj v Sloveniji - na pobudo Ministrstva za šolstvo in šport - sprejemamo strategijo vseživljenjskega učenja, v kateri so vgrajeni tudi evropski cilji na področju vseživljenjskega izobraževanja in usposabljanja v obdobju 2007-2013.«

ACS: In kje tiči - po vašem mnenju - največji razvojni izziv za Andragoški center Slovenije?

dr. Zoran Jelenc: »Stvari so zdaj sorazmerno jasne. ACS bo imel odločilno vlogo pri udejanjanju strategije vseživljenjskega učenja in nacionalnega programa izobraževanja odraslih. Izhajajoč iz strategije vseživljenjskega učenja bi si morali prizadevati za sprejetje in udejanjenje komplementarne strategije izobraževanja odraslih. Naj na tem mestu omenim, da sem kot nosilec raziskav o sistemskem urejanju izobraževanja odraslih med leti 1989 do 1998 k temu prispeval več raziskovalnih poročil, leta 2000 tudi sintezno gradivo Strategija in koncepcija izobraževanja odraslih, a vse to je ACS v preteklih letih premalo izrabil. Žal se vodstvu zavoda - po mojem odhodu iz ACS - ni zdelo potrebno rezultatov teh raziskav udejanjiti v politiki, besedilo sinteznega poročila pa ni bilo niti javno objavljeno. Brez sprejete strategije namreč nacionalni program izobraževanja odraslih nima prave sistemske podlage.«

ACS: Se je vaša vizija nalog in poslanstva Andragoškega centra Slovenije v zadnjem obdobju, predvsem pa v letih odmika, ki Vam je odprl tudi povsem nov pogled na dogajanje v ustanovi, ki ste jo postavili na noge, kakor koli spremenila?

dr. Zoran Jelenc: »Dogajanja po letu 1996, ko je Zakon o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja (ZOFI) določil, da opravlja Andragoški center Slovenije razvojno in svetovalno delo v vzgoji in izobraževanju za potrebe Vlade, kar pomeni, da je - tako kot drugi javni zavodi (Zavod za šolstvo, Center za poklicno izobraževanje) - izvajalec politike, ki jo določa Vlada, so bila v resnici znak, da se mora ACS tej novi vlogi ustrezno prilagoditi. To lahko naredi le tako, da se organizacijsko prestrukturira in s tem na eni strani zadovolji aktualnim potrebam Vlade, na drugi - prav tako pomembni - pa ohrani vlogo avtonomne raziskovalne in razvojne ustanove za področje izobraževanja odraslih. Ker tega prestrukturiranja ACS ni pravočasno opravil, se je v letih

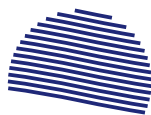

po sprejetju ZOFI razvijal enostransko – krepil je dejavnosti za potrebe Vlade (ob tem pa izvajal tudi nekatere projekte za preživetje, kar so mu v ministrstvu celo zamerili), zanemaril pa avtonomno raziskovalno dejavnost. To, da tudi potrebam Vlade še ni dovolj ustrezal, je sprožilo razmišljanja ministra za šolstvo, da bi ACS ukinili ali pripojili drugemu javnemu zavodu. K sreči je prevladal razum, kar pa še ne pomeni, da je vihar minil. ACS bo torej moral svoje delovanje kritično vnovič preučiti in sprejeti ustrezne organizacijske in vsebinske rešitve.«

Pripravila Slavica Borka Kucler, ACS

Učinkoviti ljudje redko sedijo doma in čakajo, da se jim stvari zgodijo. Raje gredo ven in se zgodijo stvarem.

(Elinor Smith)

Petnajst plodnih let

Andragoški center Slovenije je bil ustanovljen kot plod dolgoletnih prizadevanj andragogov in andragoških delavcev, ki so opozarjali, da Slovenija potrebuje ustanovo, ki bo namenjena preučevanju in pospeševanju razvoja izobraževanja odraslih.

V petnajstih letih obstoja je Center dokazal, da je bila njegova ustanovitev upravičena. Slovenija je potrebovala takšno ustanovo in jo še vedno potrebuje. Izobraževanje odraslih ne more biti marginalizirano. Vse preveč pomembno je, da bi ga prepustili samemu sebi, kot je spoznala zdaj že tudi Evropska unija in to zapisala v sporočilo o Učenju odraslih.

Kaj je tisto, kar Center izdvaja iz drugih, podobnih ustanov? Delo Andragoškega centra je vseskozi temeljilo na študijah in raziskavah, saj si razvoja na drugačen način ni mogoče predstavljati. Od samega začetka se je Center poglobljal v področja, ki predstavljajo podstat pospeševanja izobraževanja odraslih. Brez preučevanja zakonodaje in organiziranosti izobraževanja odraslih doma in v tujini Slovenija ne bi imela Zakona o izobraževanju odraslih in Zakona o nacionalnih poklicnih kvalifikacijah. Prav tako ne bi imeli Nacionalnega programa izobraževanja odraslih, ki naj bi ga drugim državam Evropske unije predstavili kot primer dobre prakse.

Brez študijskega in raziskovalnega dela ACS Slovenija ne bi organizirala študijskih krožkov, borz znanja, središč za samostojno učenje, *Projektnega učenja mlajših odraslih - PUM*, *Tedna vseživljenjskega učenja - TVU*. Brez raziskave o pismenosti ne bi spoznali, da imajo tudi v državi z urejenim šolskim sistemom ljudje lahko težave z razumevanjem in uporabo informacij iz pisnih virov. Brez študijskega in raziskovalnega dela ne bi v izobraževanje odraslih vpeljali svetovanja kot sestavnega dela (pred)izobraževalnega procesa in ne bi razvili instrumentarija za ugotavljanje in zagotavljanje kakovosti. Brez študijskega in raziskovalnega dela ter vpetosti v prakso ne bi ugotovili potreb andragogov in andragoških delavcev ter razvili modularno zasnovanega spopolnjevanja, prilagojenega potrebam stroke in uporabnikov.

Evropsko jezikovno priznanje za leto 2004 za projekt *ALLEGRO - Omogočimo učenje tujih jezikov skupinam na obrobju*, 7. december 2004

Vpetost v mednarodne raziskovalne mreže, predstavitve izkušenj izobraževanja odraslih v Sloveniji na konferencah v tujini ter objave v tujih revijah so ACS opredelile kot iskanega partnerja v raziskovalnih in razvojnih projektih Evropske unije tako v programih Socrates kot Leonardo da Vinci in v Petem ter Šestem okvirnem programu, ki ga podpira direktorat za raziskovalno dejavnost v Evropski uniji.

Dandanes govorimo o povezanosti raziskovalnega in razvojnega dela s prakso. Delo Andragoškega centra temelji na tem in to je tudi naša velika prednost, ki smo jo doslej

znali izkoristiti za napredek in pospeševanje izobraževanja odraslih v lastni državi. S tem smo znali vplivati tudi na mednarodni razvoj tega področja.

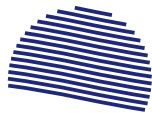
Vendar pa je ob nenehnem hitenju in zahtevah po 'merljivih podatkih o rezultatih dela' vedno manj časa za poglobljeno strokovno delo. Čeprav odlok o ustanovitvi Centra med naloge uvršča tudi razvojno in raziskovalno delo, je le-to v ustanovi, ki jo kot tako pozna EU, postalo skoraj nemogoče. Brez soglasja o tem, da je to sestavni del dela ACS, za kar so namenjena sredstva, ljudje in čas, to ne bo več možno. Iskanje dodatnih virov zaradi omejenih sredstev na tem področju jemlje veliko dragocenega časa, ki bi ga lahko namenili diseminaciji rezultatov.

Po drugi strani pa se srečujemo s tem, da se področju družboslovja, kamor sodi tudi izobraževanje odraslih, namenja vedno manj sredstev, saj se večji del preusmerja na tehniško in naravoslovno področje, ki je prednostno v Evropski uniji in tudi pri nas. Tako ostaja ACS vpet v začarani krog – povečuje se potreba po raziskovalnih rezultatih s specifičnih področij (manj izobraženi, neudeleženci izobraževanj, motivacija, konsistentnost politik na tem področju, izobraževanje zaposlenih, ženske v izobraževanju in delu, vrednotenje delovnih izkušenj itn.), istočasno pa se zmanjšujejo sredstva za tovrstne raziskave. V nadaljevanju bo torej potreben dogovor, če želimo ohraniti to, kar smo v teh letih dosegli.

dr. Vida A. Mohorčič Špolar, direktorica ACS v letih 1996-2006, ACS

So tisti, ki potujejo, in tisti, ki so nekam namenjeni. Podobni so si, a vendar različni. Uspešni imajo na svoji poti veliko prednost: vedo, kam gredo.

(Mark Caine)

Nekaj misli o kakovosti v izobraževanju odraslih

Ko smo na Andragoškem centru Slovenije pred osmimi, devetimi leti začeli sistematično preučevati vprašanja kakovosti izobraževanja (odraslih) in pristope, ki naj bi zagotovili doseganje mednarodno primerljivih standardov kakovosti, ta tematika še ni bila tako v ospredju pozornosti kot danes. Zdaj pa težko najdemo slovenski ali mednarodni razvojni

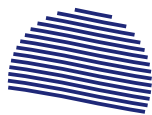
dokument, ki se ne dotakne vprašanja kakovosti znanja, še težje se tem vprašanjem izognemo v strokovnih razpravah. K temu nas silijo globalizacijski procesi, ki ne dopuščajo zaverovanosti v lastno odličnost, ne da bi jo primerjalno ovrednotili. Predvsem pa nas k temu sili nuja, da si v pogojih globalne ekonomije z znanjem zagotavljamo pogoje za družbeno blaginjo in razvoj, pri čemer je še kako pomembno, kakšno je to znanje, kako uporabno in trajno je, pa tudi kako prenosljivo je v različne delovne in življenjske okoliščine.

Ko se oziramo nazaj, smo lahko razmeroma zadovoljni z rezultati: tretjina izobraževalnih organizacij, v katerih izobražujejo odrasle, izvaja samoevalvacijo. Mnoge med temi so opredelile lastne standarde kakovosti, ki so jih potrdili tudi njihovi organi upravljanja. Del njih si je s svojim delom prislužil pravico do uporabe zelenega znaka kakovosti, letos pa bodo prvič podeljena tudi priznanja za kakovost - tistim, ki so nosilci kulture kakovosti izobraževanja odraslih v svojih okoljih. Razvita imamo orodja za izvajanje samoevalvacij, na voljo je nekaj strokovne literature ter izobraževalni programi za vodilne in strokovne delavce ter učitelje. Tako smo vplivali na razvoj kakovosti dela v izobraževanju odraslih: v izobraževalnih organizacijah veliko več pozornosti namenjajo znanju izobraževalcev in zato se povečujejo vlaganja v njihovo dodatno spopolnjevanje. Razvijajo se novi pristopi k učenju in oblike pomoči odraslim na njihovi poti do znanja, tako da ti - tudi na zunanem preverjanju znanja - dosegajo primerljive rezultate z ostalimi udeleženci. Oblikovali smo omrežje svetovalcev (ekspertov) za kakovost, ki so prenašalci znanja in pobudniki sistematičnega dela za razvoj kakovosti.

Pa vendar, ali dejansko dosegamo večjo kakovost znanja, ali z izobraževanjem dovolj sledimo potrebam okolja, ali usposabljammo inovativne posameznike, zavezane ideji vseživljenjskega učenja? Težka vprašanja, še težji odgovori. Nekdo nas je pred leti vprašal: *»Kdaj pa bo konec tega vašega projekta kakovosti?«* Naš odgovor bi bil enak tudi danes: *»Ne še prav kmalu - veliko jih je, ki na pot za večjo kakovost sploh še niso stopili in te bomo skušali pritegniti v prihodnjih letih. Skupaj s tistimi, ki so že veliko naredili, bomo iskali nove pristope in poti, uvajali nove metode. Razmišljali bomo o zahtevah časa in iskali nove rešitve.«*

Sonja Klemenčič, ACS

Edine resnične omejitve naših možnosti ležijo v naših lastnih mislih in predstavah.
(Orison Swett Marden)

Naš prispevek k razvoju informiranja in svetovanja v izobraževanju odraslih

Andragoški center Slovenije že ves čas svojega delovanja zagotavlja informiranje in svetovanje posameznikom, strokovnim delavcem in ustanovam o novostih v izobraževanju in učenju odraslih, o novih možnostih učenja za različne skupine odraslih, o nacionalnih in evropskih razpisih za izobraževanje odraslih in še čem. Letno izvedemo več kot 1.500 ur informiranja in svetovanja - bodisi osebno, prek telefona, elektronske pošte ali Svetovalnega kotička na spletni strani ACS.

V zadnjih petih letih smo s sistematičnim in celovitim strokovnim pristopom razvili in v prakso vpeljali mrežo 14 svetovalnih središč za izobraževanje odraslih. Svetovalna središča imajo dva cilja: zagotavljajo brezplačno svetovalno podporo vsem odraslim enako za njihovo izobraževanje in učenje, povezujejo organizacije iz okolja v svetovalno omrežje s ciljem zagotavljati kakovostne, komplementarne in celostne storitve ter vplivati na razvoj izobraževanja odraslih v svojem okolju.

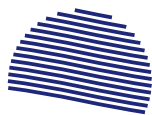
Strokovni delavci ACS v zadnjih letih spodbujamo in tudi sami razvijamo nova orodja za kakovostnejše svetovalno delo v izobraževanju odraslih. Na tem področju vidimo svoje poslanstvo tudi v prihodnje. Poleg strokovne podpore nenehnemu razvoju svetovalnih središč bomo spodbujali in razvijali nove pripomočke, orodja in drugo, kar bo prispevalo k učinkovitejšemu in kakovostnejšemu svetovalnemu delu v izobraževanju odraslih na različnih področjih delovanja.

Temeljno vodilo je: z informiranjem in svetovanjem v izobraževanju odraslih povečati odraslim dostop do vseživljenjskega učenja in vplivati na večjo vključenost in uspešnost v procesih izobraževanja in učenja.

mag. Tanja Vilič Klenovšek, ACS

V družini nas je bilo 6 otrok, in bil sem edini, ki sem se v tedanjih razmerah lahko izobraževal. Šel sem na poklicno kovinarsko šolo; kasneje me je nekaj vleklo, da sem se izobraževal ob delu in dosegel poklic dipl. ing. strojništva. Postal sem tudi magister organizacijskih znanosti... Ugotovil sem, da je izobraževanje nuja. Ne le zato, da želiš titulo, neko formalno izobrazbo, dejansko je življenjska potreba!

(Mag. Jože Breznik)

Vidnejši dosežki na področju pismenosti

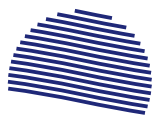
Andragoški center Slovenije je že vrsto let vodilna ustanova na področju raziskovanja in razvoja pismenosti odraslih. Med našimi najvidnejšimi raziskovalnimi dosežki je prav gotovo nacionalna raziskava pismenosti odraslih, ki jo je ACS izpeljal leta 1998 v sodelovanju z OECD. Rezultati raziskave so korenito spremenili javno mnenje o temeljnih bralnih, pisnih, sporočilnih in računskih spretnostih odraslih v Sloveniji in spodbudili živahno nadaljnje raziskovalno in razvojno delo na področju izobraževanja – tako odraslih kot tudi otrok in mladine. Andragoški center je med drugim sodeloval pri nastanku predloga Nacionalne strategije za razvoj pismenosti za otroke, mladostnike in odrasle, ki je prvi tovrstni dokument v Sloveniji za celostni in vseživljenjski razvoj pismenosti. Center ima ključno vlogo pri zviševanju ravni pismenosti odraslih, saj smo razvili in vpeljali v prakso nov koncept javno veljavnih izobraževalnih programov za ciljne skupine manj izobraženih odraslih s skupnim imenom *Usposabljanje za življenjsko uspešnost – UŽU*.

Na ACS razvijamo in vpeljujemo inovativne programe in pristope za izobraževanje učiteljev in drugih strokovnjakov s področja pismenosti. Pripravljamo in izvajamo pa tudi promocijske, televizijsko oziroma multi-medijsko podprte programe za spodbujanje najširše, predvsem družinske pismenosti.

mag. Estera Možina, ACS

Skrb za jezik je v današnjem času vrednota sama po sebi.

(Cvetka Šeruga Prek)

Zakaj se na Andragoškem centru Slovenije posvečamo razvoju neformalnih oblik učenja?

Neformalno učenje je osredotočeno na posameznika, prilagojeno mu je bolj kot formalne oblike ter tako običajno tudi bolj dostopno. Ker vključuje družabnost, srečevanje ter komunikacijo, je pogosto razumljeno kot manj učinkovito in lažje, enostavnejše od formalnih oblik učenja. Izkušnje Andragoškega centra Slovenije s študijskimi krožki (v njih se letno uči približno 3.000 udeležencev), središči za samostojno učenje (6.000 udeležencev letno) in borzo znanja (1.200 udeležencev) ter z drugimi oblikami neformalnega učenja kažejo, da je svobodna izbira in s tem prevzemanje lastne odgovornosti za sadove učenja sicer težja, vendar iskana pot.

Mentorji študijskih krožkov so slovenske izkušnje o participativnem učenju predstavili in plemenitili na Norveškem, 30. maj - 5. junij 2005

Množičen in rastoč odziv na projekte, ki jih že petnajst let omogoča predvsem Ministrstvo za šolstvo in šport, kaže, da dogodki in organizirana izobraževanja motivi-

rajo mnoge, ki so (prevladujoče) nezainteresirani za učenje in za vzpostavljanje socialnih stikov. To seveda prispeva tudi k ugodnejšim rezultatom evropsko primerljivih kazalnikov o izobraževanju odraslih v Sloveniji, saj nas uvrščajo na relativno visoko mesto, na primer, po udeležbi odraslih v izobraževanju.

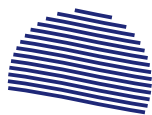
V programih neformalnega učenja je vse osredotočeno na učečega se posameznika, kar je skladno s konceptom vseživljenjskega učenja, hkrati pa so upoštevana temeljna sporočila Memoranduma o vseživljenjskem učenju in zadnjega Komuniqueja Evropske komisije z naslovom Učenje odraslih: nikoli ni prepozno za učenje. Slednji umešča neformalno učenje med prednostna področja izobraževanja odraslih, zato 16.000 doslej dokumentiranih udeležencev že omenjenih projektov predstavlja šele uvodni akord v uveljavljanje dostopnosti individualnega izobraževanja ob hkratni umestitvi posameznika v njegovo lokalno okolje.

Središča za samostojno učenje, študijski in bralni krožki ter borza znanja omogočajo uravnovešanje interesov in znanj ter preseganje predsodkov in negativnih učnih izkušenj z učno ponudbo, ki ni le dopolnjujoča, temveč tudi alternativna. Andragoški center Slovenije spodbuja, motivira posameznike, ustanove in lokalna okolja k učenju v neformalnih oblikah ter spremlja njihov odziv, njegove značilnosti ter učinke. Tako državi zagotavlja baze podatkov, vpogled v pestrost in spremenljivost učnih motivov odraslih in njihove izobraževalne participacije, hkrati pa Sloveniji omogoča referenčne rezultate v mednarodnih primerjavah.

mag. Nevenka Bogataj in Jasmina Orešnik, ACS

Če ne bomo brali, nas bo pobralo!

(Tone Pavček)

Vlaganje v izobraževanje je velika investicija, ki se bogato obrestuje

Najboljša podjetja in organizacije se med seboj razlikujejo predvsem po novih, inovativnih izdelkih ali storitvah. Teh pa se ne da doseči kar čez noč. Potrebno je znanje, ki

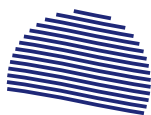
ga lahko dosežemo le z odličnim sistemom izobraževanja ter z nenehnim učenjem in usposabljanjem. Vsak posameznik v ustanovi mora prispevati svoj delež h kakovosti in slediti ciljem podjetja, ki mu pripada. Za doseganje najboljših rezultatov je potrebna velika motiviranost, strokovna usposobljenost in skrb za nenehni osebni razvoj. Zato uspešne organizacije in ustanove dobro vedo, da je vlaganje v izobraževanje zaposlenih velika investicija, ki med drugim pripomore tudi k temu, da se pri posamezniku krepita zavest zmožnosti in občutek o pridobljeni dodani vrednosti.

Na Andragoškem centru se trudimo biti s v vlogi pospeševalca uspeha ciljnih organizacij in podjetij - seveda s pomočjo novih programov usposabljanj, z razvijanjem novih didaktičnih pripomočkov in metodike poučevanja odraslih, pa tudi s prirejanjem izobraževalnih srečanj, strokovnih kolokvijev, delavnic in predstavitev znanstvenih dosežkov. Vse od ustanovitve pripravljamo in oblikujemo izobraževalne programe za različne ciljne skupine, mnoge tudi skupaj s predstavniki organizacij in podjetij, prilagojene njihovim potrebam, saj smo prepričani, da smo le tako lahko uspešni pri utiranju novih poti v izobraževanju odraslih.

Zdenka Birman Forjanič, ACS

Samostojno učenje bi priporočila vsem, ki imajo možnost oz. čas. Da je brezplačno, je super. Znanje je edina stvar, ki ti je nihče ne more vzeti.

(Obiskovalka središča za samostojno učenje)

Razvoj vrednotenja in potrjevanja znanja, pridobljenega po različnih, tudi neformalnih poteh

Koncept vseživljenjskosti učenja, ki se uveljavlja v zadnjih desetih letih, umešča vrednotenje in potrjevanje predhodno, tudi neformalno pridobljenega, znanja med prednostna področja razvoja izobraževanja odraslih, še posebej s stališča potreb po višji usposobljenosti iskalcev zaposlitve in uveljavljanju znanj za večjo konkurenčnost na trgu dela nasploh. Z vidikom vseživljenjskosti se uveljavlja tudi priznavanje enakovrednosti različnih poti, ki vodijo do znanja in virov učenja. To sporočajo temeljni evropski dokumenti in vse z njimi skladne nacionalne strategije, tudi Strategija vseživljenjskosti učen-

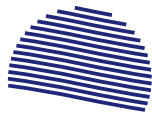
ja v Sloveniji. V njej se ugotavljanje in potrjevanje znanja uvršča med temeljna strateška jedra. Pogled nazaj nam kaže, da je Andragoški center Slovenije vse od ustanovitve pomembno prispeval k razvoju tega področja: najprej s prizadevanji za njegovo umestitev v strateške razvojne dokumente in sistemsko-normativne podlage, ki so v devetdesetih letih prejšnjega stoletja bistveno zaznamovale nadaljnji razvoj izobraževanja pri nas, kasneje pa tudi s snovanjem in izpeljavo konkretnih razvojnih nalog.

Med vidnejšimi strokovnimi dosežki na tem področju bi želela poudariti rezultate projektov Razvoj in oblikovanje mreže središč za ugotavljanje in potrjevanje znanja v Sloveniji - središča UPZ ter Razvoj certifikatnega sistema. Čeprav središča jeseni 1996 niso zaživila tako, kot je bilo predvideno, so bili vendarle postavljeni strokovni temelji ter razviti novi postopki in orodja (npr. portfolio: listovnik, zbirna mapa dosežkov oziroma dokazil o dosežkih, znanju, veščinah), ki so doživele najprej strokovno potrditev in kasneje nadgradnjo s projektom Posodabljanje izobraževalnih programov, razvoj certifikatnega sistema in preverjanje kakovosti v poklicnem izobraževanju mladine in odraslih, normativno pa s sprejetjem Zakona o nacionalnih poklicnih kvalifikacijah.

Zdaj se na Centru posvečamo predvsem razvoju programov usposabljanja izvajalcev postopkov vrednotenja in priznavanja usposobljenosti, svoje poslanstvo pa vidimo predvsem v sodelovanju pri nadaljnjem strokovnem razvoju in promociji modelov in metod vrednotenja ter priznavanja različnih oblik in dosežkov učenja.

Metka Svetina, ACS

Ni dovolj dati vse od sebe; najprej je treba vedeti, kaj početi, in potem dati vse od sebe.
(W. Edwards Deming)

Izzivi Andragoškega centra Slovenije na področju informacijske podpore izobraževanju odraslih v Sloveniji

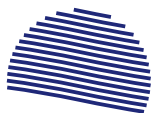
Prizadevanja za vzpostavitev informacijske podpore za spremljanje in vrednotenje doseganja političnih in strokovnih ciljev na področju izobraževanja odraslih so z Lizbonsko strategijo in nedavnim Komunikacijem za učenje odraslih pridobila novo

težo. Ker gre pri izobraževanju odraslih za sistem, ki je izrazito odprt v širše družbeno-ekonomsko okolje, ga je težko razmejiti in natančno opredeliti njegove sestavine (vhode, procese, izhode in učinke). Posledično kompleksno je zato snovanje modela, ki naj bi upošteval vse potrebne podatke in informacije, razpoložljive in nove podatkovne vire ter – v povezavi s postavljenimi cilji – omogočal pridobitev kazalnikov in ciljnih vrednosti. Še več, slednji morajo poleg količinske upoštevati tudi kakovostno razsežnost, ki je na področju izobraževanja vsaj enako – če že ne bolj – pomembna za celovito presojo in odločanje. Vse to so za strokovnjake Andragoškega centra v prihodnje prednostne naloge, s katerimi bomo nadgradili naše dozdajšnje dosežke na informacijskem področju.

mag. Zvonka Pangerc Pahernik, ACS

Učiti - to je pa nepopisna sreča mojega življenja, in nepričakovana! Nikoli nisem mislila, da bom učiteljica. Pa sem čisto slučajno padla v ta poklic. In na prave noge! Začutila sem, da bi mi bilo to drago. Potem je bil to poklic, ki sem ga imela neizmer-
no rada.

(Prof. Marija Saje)

Prispevek Andragoškega centra Slovenije k uveljavljanju kulture vseživljenjskega učenja v Sloveniji in zunaj naših meja

Na ACS smo leta 1996 s projektom Teden vseživljenjskega učenja - TVU začeli sistematično razvijati promocijo vseživljenjskega učenja - področje, ki ob naši ustanovitvi ni bilo izrecno predvideno in čigar nepogrešljiva vloga pri udejanjanju politike in prakse izobraževanja in učenja postaja priznana šele v zadnjih letih. Namen teh dejavnosti ni zgolj **predstavitev** ali **pospešitev** dogajanj, pač pa je ambicioznejši, saj želimo s promocijo **širiti zavest** o potrebnosti učenja v vseh življenjskih obdobjih ter njegovi prisotnosti v vseh življenjskih okoliščinah. Želimo **prispevati k najširšemu razumevanju** vseživljenjskega učenja, ki se ne mejuje le na izobraževanje in usposabljanje za delo, temveč priznava tudi pomene in poti za doseganje drugih vrednot, na primer osebnostne rasti in kakovostnega sožitja v večkulturni skupnostih. Želimo **spodbujati** vedoželjnost in pozitivno naravnost do učenja ter **spreminjati ustaljene predstave** o

njegovi (ne)dostopnosti. Prizadevamo pa si tudi za to, da bi postal **glas učečih se** vse bolj slišen in vpliven. Ključni dejavnik za uresničevanje naštetih ciljev je partnerstvo ACS z javnostmi na vseh ravneh – od najširše politične, akademske, strokovne pa do laične javnosti in medijev.

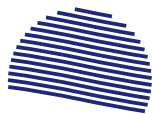
Parada znanja v Parku Zvezda, 20. oktober 2005

Naše sinergijsko delovanje se je v zdaj že več kot desetletju vzpostavljalo, krepilo in dosegalo razveseljive učinke. Nadejamo se ga tudi v prihodnje, prav tako pa nameravamo nadaljevati s prenosom naših izkušenj in znanj v mednarodni prostor. Tam smo prepoznani kot eden prvih in neutrudno razvojno naravnanih članov mednarodnega gibanja za promocijo izobraževanja odraslih in vseživljenjskega učenja.

mag. Zvonka Pangerc Pahernik, ACS

V času hitrih sprememb je stanje na mestu najbolj nevarna dejavnost.

(Brian Tracy)

Kaj lahko Andragoški center Slovenije ponudi prebivalcem Slovenije?

Tokrat objavljamo Povzetek drugega dela elaborata *Dosežki in strateški cilji ACS kot osrednje slovenske razvojno-raziskovalne ustanove za izobraževanje odraslih*¹, katerega uvodna poglavja smo predstavili v Novičkah 12/2006².

Zakaj Slovenija potrebuje ACS kot vozlišče razvojnega, raziskovalnega, izobraževalnega in svetovalnega dela za izobraževanje odraslih

Izobraževanje odraslih ima eno **izmed osrednjih vlog** pri razvoju **človeškega kapitala** (konkurenčnost podjetij, zaposljivost), **kulturnega kapitala** (čustvena in duhovna rast posameznika in njegove ustvarjalnosti) in **socialnega kapitala** (socialna vključenost, participacija v odločanju o družbeno-razvojnih vprašanjih, kakovostno sobivanje v skupnosti, spoštovanje drugačnosti). Za doseganje zastavljenih ciljev je potrebno ustvarjati **priložnosti in pogoje za večje vključevanje prebivalstva ne le v formalno izobraževanje, temveč v najraznovrstnejše programe vseživljenjskega učenja, za najrazličnejše potrebe na vseh ravneh.**

Te priložnosti in pogoje je potrebno ustvarjati na sistemski ravni, na ravni ukrepov in na ravni izvedbe. Ni jih mogoče doseči na en način. Ukrepi bodo učinkoviti le, če bo **zagotovljeno usklajeno delovanje političnih, strateških, raziskovalnih, razvojnih, izobraževalnih, svetovalnih, informacijskih in promocijskih dejavnikov.** Podlaga za tako ravnanje pa je načrtno raziskovalno delo o politiki, sistemih, strategijah in konceptih, o različnih pristopih, o dejavnikih, ki vplivajo na procese in rezultate, o učinkih posameznih ukrepov, pojavov ali celotnega sistema, **razvojno delo**, ki je most med teorijo in prakso, kakovostno **izobraževalno in svetovalno delo**, namenjeno tistim, ki razvojne inovacije uvajajo v prakso.

V Sloveniji je **uravnotežen razvoj celotnega področja izobraževanja odraslih in njegovo sistemsko in konceptualno umestitev zagotavljal Andragoški center Slovenije.**

¹ Celotno besedilo, ki ga je septembra in oktobra 2006 pripravila skupina, ki jo je imenoval kolegij v.d. direktorice ACS v sestavi: Sonja Klemenčič (vodja), dr. Slavica Černoša, dr. Angela Ivančič, mag. Ester Možina, mag. Tanja Možina in mag. Tanja Vilič Klenovšek, je objavljeno na spletni strani http://zarisce.acs.si/datoteke/Dosezki_in_razvojne_usmeritve_ACS.pdf.

² Glej http://www.acs.si/novicke/2006/ACS-Novicke_2006-12.pdf.

Ta je v petnajstih letih dosedanjega razvoja **učinkovito in z dosežki podkrepljeno dokazoval**, da je bila odločitev Vlade RS za ustanovitev posebne ustanove, ki se bo načrtno raziskovalno, razvojno, izobraževalno, svetovalno, informacijsko in promocijsko ukvarjala z vprašanji izobraževanja odraslih, še kako umestno. Dejstvo je, da niti za raziskovalno niti za razvojno, izobraževalno, svetovalno, informacijsko in promocijsko delo na področju izobraževanja odraslih ne obstajajo druge ustanove, ki bi se načrtno ukvarjale s temi vprašanji in bi bile za tako delo usposobljene.

V interesu države je, da dejavnosti izobraževanja odraslih potekajo tako, **da so v korist vsem skupinam prebivalstva**, ne pa le tistim, ki si znanje lahko privoščijo. Argumenti, s katerimi utemeljujemo potrebo po nadaljnjem delovanju Andragoškega centra Slovenije, so:

- Zgodovina izobraževanja odraslih v Sloveniji dokazuje, da je **vedno, kadar je prišlo do krčenja ali ukinitve razvojno-raziskovalnega dela, drastično upadlo tudi izobraževanje odraslih samih**, kar je imelo izredno negativne učinke za družbeni razvoj. Država je morala vlagati velika proračunska sredstva, da je sanirala stanje, veliko večja, kot bi jih bilo treba ob nekem kontinuiranem razvoju.
- Kot je pokazal pregled razlogov za ustanovitev ACS, ena sama sistemska organizacija na področju izobraževanja (Zavod RS za šolstvo) ni uspela enakovredno zadovoljevati potreb razvoja izobraževanja mladine in izobraževanja odraslih. Ob dokazano zmotni predpostavki, da med obema področjema ni bistvenih razlik, in posledično ukinitve razvojne službe, se je celotno delo usmerilo le v izobraževanje mladine. Različne ustanove, ki so pokrivalo posamezna področja izobraževanja odraslih, ali opravljale nekatere skupne naloge za posamezne skupine izvajalcev izobraževanja odraslih (npr. Zveza delavskih univerz), so uresničevale predvsem svoje področne interese in niso mogle zapolniti praznega prostora. Posledica tega je bil bistven upad obsega izobraževanja odraslih.
Ker obstoječa sistemska ustanova za izobraževanje mladine hkrati ni uspela zagotavljati niti ustrezne podpore poklicnemu izobraževanju, ki je bilo v 90. letih postavljeno na nova izhodišča, je bil ustanovljen Center za poklicno izobraževanje (CPI), ki naj bi pokrival tako začetno kot nadaljevalno poklicno izobraževanje. Izkazalo se je, da kljub razmeroma hitri kadrovski rasti razen začetnega/mladinskega poklicnega izobraževanja, **tudi CPI ne more zagotavljati razvojne podpore poklicnemu izobraževanju odraslih**, saj se pri izobraževanju mladine srečuje z zahtevnimi problemi za povečanje učinkovitosti in privlačnosti tega izobraževanja ter z zahtevnim uvajanjem socialnega partnerstva.
- Andragoški center Slovenije kot osrednja razvojno-raziskovalna ustanova v izobraževanju odraslih je v svojem petnajstletnem delovanju dokazal, da je delovanje take ustanove smiselno, saj je v nekaj letih svojega delovanja z merljivimi rezultati

in učinki znova postavil na noge celotni sistem izobraževanja odraslih pri nas (po skoraj desetletnem obdobju nezadržnega propadanja).

- ACS je v preteklem obdobju sodeloval v številnih mednarodnih raziskovalnih in razvojnih projektih in pomembno prispeval k njihovemu uspešnemu izvajanju. Kot osrednja nacionalna ustanova za izobraževanje odraslih v državi je s tem **povečeval ugled in utrjeval položaj Slovenije v EU kot države z »znanjem na področju izobraževanja odraslih«** in tiste nove članice EU, ki se zaveda in pozna svoje razvojne zaostanke na področju kapitala znanja in izobrazbe ter pozna rešitve in poti za njihovo odpravljanje. Delovanje ACS je omogočilo državi, da je oživila izobraževanje odraslih in **dosegla rezultate, ki so na tem področju primerljivi z evropskimi** (participacija, izobrazbena struktura, razvoj nekaterih novih oblik in vsebin izobraževanja odraslih ipd.). Zadnji tak primer je Komunikacija Evropske komisije z naslovom *Učenje odraslih: nikoli ni prepozno za učenje* iz oktobra letos. V tem poročilu je navedena vrsta primerjalnih podatkov za vse države članice in **Slovenija pri mnogih dosega pomembna mesta in se postavlja ob bok skandinavskim državam. Nedvomno je mogoče del teh uspehov pripisati tudi delu, ki ga je opravil Andragoški center Slovenije.**
- Delo ACS je neposredno uporabno pri snovanju številnih državnih razvojnih dokumentov, kar pomeni da gre za sposobnost opravljanja zahtevnega strokovnega dela in visoko verodostojnost. Zaradi rezultatov in konkretnih razvojnih rešitev si je ACS praviloma pridobil poslušnost politike za sistemsko urejanje in vlaganje v prednostna področja izobraževanja odraslih. Rezultati več raziskovalno razvojnih nalog ACS so bili temeljna podlaga pri snovanju strateških zakonskih in drugih normativnih podlag za razvoj politike, sistema in prakse izobraževanja odraslih.
- ACS kot osrednji nacionalni javni zavod za razvoj in raziskovanje izobraževanja odraslih v Sloveniji je edina ustanova, ki ima **specifično strokovno znanje, usposobljene človeške vire in povezave z vsemi omrežji za izobraževanje odraslih v državi** za udeleževanje najpomembnejših razvojnih prednosti v izobraževanju odraslih. Predvsem gre za tiste temeljne razvojne prednosti, ki pomenijo **uresničevanje javnega interesa v izobraževanju odraslih** in so hkrati podlaga za izpeljevanje drugih prednosti v izobraževanju odraslih. Iz prikazanih dosežkov v obdobju delovanja ACS je razvidno, da je **razvil obsežno zalogo specialističnih znanj** za delo na področju izobraževanja odraslih, s kakršnimi druge ustanove ne razpolagajo.
- ACS si je v svojem dosedanjem delovanju pridobil bogate izkušnje, ko gre za **povezovanje raziskovalnega in razvojnega dela ter njegovo vpeljevanje v prakso** izobraževanja odraslih. Prav iz tovrstnih povezav namreč ACS ves čas od ustanovitve **ustvarja novo znanje**, ki ga v sodelovanju s strokovnjaki praktiki **vpeljuje v obliki razvojnih in inovacijskih projektov**. S tega vidika ima ACS vlogo posrednika (mostu) med teorijo in prakso in obratno. S pomočjo sinergijskega delovanja na raziskoval-

nem, razvojnem, izobraževalnem, svetovalnem, informacijskem in promocijskem področju **se je lahko usmeril v tista področja izobraževanja odraslih, ki so bila v preteklosti zapostavljena** (npr. razvoj programa za mlade osipnike kot odgovor na problem visokega osipa in brezposelnosti sredi 90. let, razvoj programov za demokracijo kmalu po osamosvojitvi Slovenije, razvoj inovativnih programov za zviševanje ravni pismenosti odraslih, vpeljevanje sistemov za zagotavljanje kakovosti v izobraževanju odraslih kot odgovor na podatke o neustrezni kakovosti znanja in kompetenc odraslih, vpeljevanje informiranja in svetovanja za odrasle itn.). Gre za pomembno vlogo, ki bi jo bilo potrebno v prihodnje še okrepiti, če vemo, da je prav pomanjkanje pretoka teoretskih dognanj in raziskovalnih dosežkov v prakso v Sloveniji eden izmed pomembnejših primanjkljajev na področju izobraževanja, pa tudi v gospodarstvu.

- Ena izmed temeljnih značilnosti delovanja ACS-a, ki jo kaže posebej izpostaviti je, da je z leti razvijal različna omrežja, potrebna za udejanjanje projektov in nalog s področja izobraževanja odraslih. Ima **izkušnje in znanje o tem, kako koordinirati tovrstna omrežja**, kako **spremljati delovanje omrežij** in **kako v sodelovanju s praktiki snovati nove razvojne in inovacijske projekte** ter **usposabljati izobraževalce odraslih v teh omrežjih**, da se le-ti tudi zares udejanjajo in prinašajo rezultate. S tovrstnim delovanjem je ACS prispeval pomemben del k izgrajevanju socialnega kapitala (povezovanju, prenosu dobrih praks, znanja) v omrežjih ter bil tako **most med nacionalno in lokalno ravno**, ko gre za udejanjanje nacionalnih strateških ciljev s področja izobraževanja odraslih. Upoštevajoč opozorila, da je stopnja povezovanja ustanov na različnih ravneh še prešibka, ocenjujemo, da bi **bila storjena precejšnja škoda, če bi takšna, že delujoča omrežja, razpustili**. To pa bi se lahko zgodilo, v kolikor ACS ne bi več opravljal tovrstne koordinatorske in posredniške vloge.
- ACS ves čas svojega delovanja opravlja pomembno vlogo pri **ozaveščanju različnih ciljnih javnosti o pomenu vseživljenjskega učenja**. Že veliko pred drugimi smo na ACS-u opozarjali na potrebo po tem, da je potrebno k promociji vseživljenjskega učenja pristopati sistematično, načrtno in z jasno nacionalno strategijo. Le takšno načrtno delovanje, ki je tudi v interesu države, lahko pripomore k temu, da izboljšamo rezultate udeležbe prebivalstva v vseživljenjskem učenju, predvsem pa učinke tovrstnega izobraževanja. **Prav v času, ko na nacionalni ravni nastaja nacionalna strategija vseživljenjskega učenja, je potrebno razmišljati tudi o tem, kako jo bomo udejanjali in spremljali njeno uresničevanje. Kakovostno delo pri pripravi akcijskega načrta, ki naj bi nastal na podlagi strategije, lahko opravi za področje izobraževanja odraslih le Andragoški center**, ki dobro pozna področje in potrebe in ima ustrezne socialne mreže (izvajalci, druge razvojne ustanove). ACS je lahko s svojim ekspertnim znanjem in izkušnjami ter že vzpostavljenimi omrežji **eden izmed ključnih členov pri udejanjanju te strategije**. Poleg tega pa ima bogate raziskovalne izkušnje pri zbiranju in analizi podatkov, s čimer lahko zagotovi

zanesljive podatke, potrebne za spremljanje doseganja ciljev strategije za področje izobraževanja odraslih.

- V petnajstih letih si je ACS pridobil veliko mednarodnih izkušenj, saj je skupaj s tujimi partnerji sodeloval v številnih mednarodnih raziskovalnih in razvojnih projektih. Izpeljal je tudi številne študijske obiske, s pomočjo katerih je slovenskim strokovnjakom s področja izobraževanja odraslih omogočil pridobivanje mednarodnih izkušenj in pridobitev novega znanja ter izmenjave dobrih praks s tujimi strokovnjaki. Pestro mednarodno delovanje ACS-a dokazuje tudi dejavno članstvo v številnih mednarodnih združenjih. Povzamemo lahko, da se je ACS s svojim znanjem in izkušnjami uveljavil **v evropskem prostoru izobraževanja odraslih kot pomemben soustvarjalec novega znanja, razvijalec novih pristopov v izobraževanju odraslih, ki so postali v nekaterih evropskih državah tudi primer dobre prakse.**

S tem je ACS že pomembno prispeval tudi k dodatni prepoznavnosti Slovenije kot perspektivne države, kjer nastaja novo znanje, pomembno tudi za druge države EU. Gre za partnerstva in povezave, ki jih kaže izkoriščati tudi v prihodnje, ko gre za **udeležanje interesov Slovenije pri oblikovanju evropske izobraževalne politike na področju izobraževanja odraslih, kar je še posebej pomembno** v luči bližajočega se predsedovanja Slovenije EU.

S svojo ekipo strokovno usposobljenih sodelavcev **je lahko ACS nosilec ali partner v katerem koli evropskem programu** - bodisi v programih, ki so bolj razvojno aplikativne narave (Grundtvig, Leonardo da Vinci idr.), bodisi v programih, kjer je poudarek na **raziskovanju in ustvarjanju novega znanja**, kot sta bila do sedaj Peti in Šesti okvirni program EU, v okviru katerih je in še sodeluje tudi ACS.

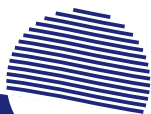
- Pomembna vloga ACS je tudi v poudarjanju in utemeljevanju pomena uravnoveženosti razvoja izobraževanja odraslih tako za delo in poklic kot tudi za osebni razvoj in socialno delovanje. To slednje je ves čas podpiral tudi z razvojem in uvajanjem različnih oblik in vsebin izobraževanja in učenja odraslih. Potrebe po uravnoveženem razvoju na vseh področjih človekovega delovanja postajajo v današnji globalni in gospodarsko ter socialno hitro se spreminjajoči in rastoči družbi še večje.
- ACS je še posebej pozoren na **potrebe deprivilegiranih skupin odraslih ali manj razvitih okolij**. Z razvojem izobraževalne ponudbe in vpeljevanjem ustreznih sistemskih rešitev za izključene in marginalizirane skupine prebivalstva je **ACS pomembno prispeval k socialnemu vključevanju teh skupin ter k njihovi večji dejavnosti na trgu dela, s tem pa so se zmanjševale dajatve za socialne transferje, ki jih država namenja nedejavnemu prebivalstvu** za socialno varnost in zdravstvene storitve.
- ACS ima **teoretsko znanje in izkušnje s praktičnim uvajanjem neformalnega izobraževanja** in učenja, kar bi težko našli v kakšni drugi ustanovi. Zanimivo je, da se je ACS s

temi vprašanji ukvarjal vse od svojega nastanka, v sistemu pa to področje dobiva pomembnejše mesto šele v zadnjem času, ko so to področje začeli izpostavljati dokumenti, sprejeti na ravni EU. **Poznamo rešitve, ukrepe in načine**, ki jih je treba vpeljovati, ne samo **za pospešen razvoj neformalnega izobraževanja in učenja**, pač pa tudi **za vpeljevanje in priznavanje tega načina učenja v formalno izobraževanje**.

- ACS je že ob nastanku začel sistematično spremljati rezultate in učinke svojega dela. Ob tem je **razvijal znanje o spremljanju kakovosti izobraževanja in evalvacijah**, ki je pripeljalo tudi do razvoja posebnega modela za presojanje in razvijanje kakovosti v izobraževanju odraslih, ki se je dobro uveljavil v omrežju izobraževalcev odraslih. Izobraževalno in svetovalno delo, ki ga je ACS ob tem nudil omrežju, je sprožilo pomembne spremembe v odnosu do kakovosti izobraževanja v praksi. ACS **razpolaga s strokovnjaki za področje razvoja kakovosti izobraževanja odraslih, razvil pa je tudi inovativne pristope pri uveljavljanju gibanja za kakovost izobraževanja v praksi**.
- V svojem dosedanjem delovanju je kot edina ustanova **kontinuirano skrbel za stal-en strokovni razvoj kadrov, ki delajo v izobraževanju odraslih**, bodisi s svojo izobraževalno, svetovalno ali informacijsko dejavnostjo. To vlogo je lahko odigral, ker **razpolaga s strokovnjaki, ki imajo sodobno andragoško znanje in sposobnost za prenašanje tega znanja** v različna okolja in za različne potrebe.
- ACS je na informacijskem področju med drugim vzpostavil baze podatkov s področja izobraževanja odraslih, v okviru razvojnih projektov pa tudi računalniške aplikacije, ki omogočajo spletno interakcijo z domačimi in tujimi partnerji, člani zgoraj omenjenih mrež. Vzpostavljen je **informacijski sistem na področju izobraževanja odraslih**, ki nudi **podporo** posameznim projektom pa tudi širše.

Na Andragoškem centru Slovenije smo s pričujočim gradivom skušali ovrednotiti prehojeno pot, da bi tako lažje našli svoje mesto v novih okoliščinah, upoštevajoč globalizacijske procese in druge silnice razvoja, ki zaznamujejo začetek tretjega tisočletja. Zdi se nam, da analiza dosežkov jasno kaže, da razpolagamo z obsežnimi strokovnimi in drugimi potenciali, s katerimi lahko pomembno prispevamo k iskanju odgovorov na izzive časa.

Sonja Klemenčič, dr. Slavica Černoša,
dr. Angela Ivančič, mag. Estera Možina,
mag. Tanja Možina in mag. Tanja Vilič Klenovšek, ACS

Programoteka

javnoveljavni izobraževalni programi za odrasle

www.acs.si/programoteka

Objavljamo javnoveljavne izobraževalne programe, ki so

- * oblikovani izključno za odrasle
- * na novo oblikovani v skladu z veljavno šolsko zakonodajo ali jim je bila v skladu z novo zakonodajo podaljšana veljavnost

TEDEN VSEŽIVLJENJSKEGA UČENJA
15. - 21. 10. 2007

<http://tvu.acs.si>

IZOBRAŽEVANJE ODRASLIH V SLOVENIJI IZVAJALCI IN PROGRAMI 2006/2007

pregled več tisoč izobraževalnih programov in številnih organizacij po vsej Sloveniji

- Na spletni strani: www.acs.si/pregled

<http://izobrazevanje.acs.si>

IZOBRAŽEVALNA PONUDBA ACS

Objavljamo izobraževalne programe, ki jih za izobraževalce odraslih izvajamo v šolskem letu 2006/2007

- izobraževalni programi
- strokovna, informativna in izobraževalna srečanja
- aktualna izobraževanja ACS

na spletni strani **www.acs.si**

* za tiste, ki se želite izobraževati

* in za tiste, ki sami izobražujete

svetovalni kotiček ACS

